

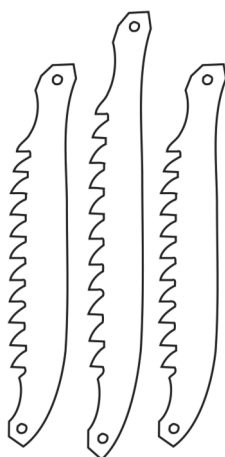
Siljan kommune

Kommunal planstrategi 2020-23

Kommunestyrets vedtak 15. september 2020

Kommunal planstrategi 2020-23

1.	Innledning	2
2.	Kommuneplan	2
3.	Nasjonale forventninger	3
3.1.	Planlegging som verktøy for helhetlig og og bærekraftig utvikling	4
3.2.	Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet	5
3.3.	Bærekraftig areal- og transportutvikling	5
3.4.	Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve.....	6
4.	Regionale planprosesser	6
4.1.	Regional plan for samordna areal og transport i Telemark (ATP) 2015-24	7
4.2.	Regional plan for samordna areal og transport i Grenland (ATP Grenland 2014-25)	7
5.	Viktige utviklingstrekk	8
5.1.	Nasjonalt	8
5.2.	Regionalt	8
5.3.	Lokalt	9
6.	Strategiske valg	15
6.1.	Økonomisk bærekraft	15
6.2.	Sosial bærekraft	17
6.3.	Miljøbærekraft	18
7.	Planer	20

1. Innledning

I plan- og bygningsloven er det et krav at kommunen skal utarbeide og vedta en kommunal planstrategi innen ett år etter et nytt kommunestyre er konstituert (jfr. §10-1). Kommunal planstrategi er ikke en plan, men det er et hjelpemiddel for det nye kommunestyret til å avklare hvilke planoppgaver kommunen skal prioritere i kommende valgperiode. Hensikten er å prioritere planarbeid og planer som bidrar til en langsiktig og samordnet styring mot en ønsket samfunnsutvikling, lokalt og regionalt.

Som en del av planstrategiarbeidet forventes en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder arealbruk, miljøutfordringer, sektorens virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Hensikten med planstrategiarbeidet er også å skaffe en oversikt over viktige utviklingstrekk og utfordringer for kommunens ansvarsområde.

I behandlingen av kommunal planstrategi skal kommunestyret ta stilling til om gjeldende kommuneplan – samfunns- og arealdel – helt eller delvis skal revideres, eller om planen skal videreføres uten endringer. Formålet med planstrategien er blant annet å skape en oversikt over hvilke planer som finnes, hvilke planer som bør revideres, hvilke planer som bør utgå, og hvilke nye planer som bør utarbeides. Kommunens planverk skal vurderes i forhold til egne mål og ambisjoner, og nye statlige forventninger og krav.

Det er blitt avholdt fire formannskapsmøter hvor kommunal planstrategi er blitt presentert. Formannskapet representerer kommuneplanutvalget. Formannskapsmøtene har vært en arena hvor politikerne har vurdert planen og gitt føringer i forhold til satsningsområder og planbehov.

Grunnlaget for kommunal planstrategi i Siljan har kommet frem etter en prosess der avdelingene har gjennomgått egne planer og vurdert planbehovet fremover i lys av de utfordringene man ser. Dette har ført til flere interne møter med kommunalsjefene, leder av fagavdelinger og NAV.

Forslag til kommunal planstrategi skal gjøre offentlig kjent i minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

2. Kommuneplan

I arbeidet med planstrategien er det gjort en evaluering av kommuneplanens samfunnsdel og arealdel for å se om nye politiske ambisjoner krever en revisjon.

Kommuneplanens samfunnsdel gir retning til lokalsamfunnsutviklingen og bidrar til at nasjonale og regionale mål tilpasses lokale forhold. Konkretisering av planene skjer gjennom god kobling mellom planenes handlingsdel og økonomiplanleggingen. Planprosessen er en anledning for kommunestyrene til å diskutere om kommunen har forutsetninger for å møte fremtidens utfordringer.

Plan- og bygningsloven peker på at kommuneplanens arealdel er et viktig virkemiddel for å nå samfunnspolitiske mål. En overordnet arealstrategi i kommuneplanens samfunnsdel kan gjøre arealplanene bedre tilpasset samfunnets behov og utfordringer. Den kan bidra til helhetlig avveining

mellom nasjonal, regional og kommunal arealpolitikk. Arealstrategien gir langsiktig retning til kommunens areal- og ressursforvaltning og gir forutsigbarhet i tettstedutviklingen for kommunes innbyggere, så vel som for private utbyggere.

Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivarettatt.

Kommuneplanens samfunnsdel for Siljan ble vedtatt 7. mai 2019. Planen er ny og tar for seg flere av dagens problemstillinger og utfordringer som Siljan kommune står overfor i fremtiden. Visjonen, prioriterte satsingsområder, verdigrunnlaget, mål og strategier ligger fast og er styrende inntil en revidert utgave er vedtatt.

Kommuneplanens arealdel ble vedtatt 16.06.2015 og er klar for revisjon. Behov for nye områder for næringsutvikling og videreutvikling av sentrumsområdet krever nye arealplaner som kan legge til rette for en bærekraftig vekst. En oppdatert arealdel i kommuneplanen gir raskere behandling av reguleringsplaner og økt forutsigbarhet for innbyggere og næringsliv.

Nye føringer for hvordan kommunen skal planlegge og legge opp sitt arbeid, har kommet fra internasjonale, nasjonale og regionale myndigheter siden forrige kommuneplan. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023 ble vedtatt ved kongelig resolusjon 14. mai 2019. Forventningene fra regjeringen gjelder blant annet kravet om å legge FNs bærekraftsmål til grunn for all kommunal planlegging, samfunnsutvikling og tjenesteyting. Sammenslåing av Vestfold og Telemark til ett fylke ble realisert 01.01.2020. Den nye regionen medføre endringer mot kommunale samarbeidskonstellasjoner og planlegging på tvers av kommunegrensene.

For å kunne imøtekomme de nye nasjonale føringene og regionale forventninger anbefales det at kommuneplanens samfunns- og arealdel revideres for kommende planperiode. De nye planene bør tegne et tydelig og overordnet målbilde av hva kommunen ønsker. De bør inneholde tydelige prioriteringer i forhold til veien videre og konkretisere FNs bærekraftsmål.

3. Nasjonale forventninger

For å fremme en bærekraftig utvikling skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette går frem av plan- og bygningsloven §6-1. De nasjonale forventningene skal legges til grunn for de nye fylkestingenes og kommunestyrenes arbeid med regionale og kommunale planstrategier og planer.

Forventningsdokumentet er retningsgivende for regional og kommunal planlegging. Gjeldende dokument ble vedtatt med kongelig resolusjon av 14. mai 2019.

Det er fire fokusområder:

1. Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
2. Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
3. Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
4. Å skape et trygt samfunn for alle

3.1. Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling

Planlegging er et effektivt og godt styringsverktøy for bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk. Regional og kommunal planlegging er viktig for å oppnå en mer bærekraftig, brukerorientert, effektiv og resultatorientert offentlig sektor.

3.1.1. FNs bærekraftsmål som grunnlag for regional planlegging

I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet og god helse og stanse tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise veg mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt. Regjeringen har bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Målene legger til grunn de tre dimensjonene ved bærekraftig utvikling:

1. Klima og miljø
2. Økonomi
3. Sosiale forhold

Bærekraftsmålene innebærer en tilnærming til samfunnsutvikling hvor alle områder er gjensidig avhengig av hverandre, og hvor økonomisk bærekraft hviler på sosial bærekraft som igjen hviler på miljømessig bærekraft.

Endres forutsetningene for miljømessig bærekraft har det dermed konsekvenser for både sosial og økonomisk bærekraft. Samtidig er sosial bærekraft avgjørende for å lykkes med økonomisk bærekraft.

Figur 1. FNs 17 bærekraftsmål. Kilde: FN-Sambandet
<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

3.1.2. Tydelig retning for samfunnsutvikling

Regjeringen forventer at regionale planer og kommuneplanens samfunnsdel brukes for å gi strategisk retning til samfunnsutviklingen og for å gjøre planleggingen mer forutsigbar. Planene følges opp i økonomiplanleggingen.

3.1.3. Effektive og kunnskapsbaserte planprosesser

Regjeringen forventer at kommunene benytter de virkemidlene som plan- og bygningsloven har for å effektivisere og forenkle planleggingen. Kommunen tilpasser detaljeringsgraden i planer og utredninger til behovet.

3.1.4. God gjennomføring av arealplaner

Reguleringsplaner som følger opp kommuneplanens arealdel, er et verktøy som sikrer helhet og langsiktighet i utbyggingen og gir nødvendige rammer for gjennomføring. Konsekvensutredning og risiko- og sårbarhetsanalyser er viktige verktøy for planprosess og valg av løsninger.

3.1.5. Økt bruk av digitale verktøy i planleggingen

Det er ønskelig å øke bruken av digitale verktøy for å bidra til bedre og mer effektive planprosesser, planfremstilling og arealforvaltning. Det er viktig å ta i bruk felles teknisk infrastruktur og kunnskapsgrunnlag i dette arbeidet.

3.2. Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet

Et bærekraftig velferdssamfunn er avhengig av at det skapes verdier og arbeidsplasser i hele landet. Planlegging er et avgjørende virkemiddel for å legge til rette for vekst i lokal næringsaktivitet og arbeidsplasser.

3.2.1. Næringsutvikling gir grunnlag for velferd

Langsiktige og forutsigbare rammer for arealbruk på tvers av kommunegrenser er en viktig forutsetning for at potensialet for vekst og utvikling i regionen utnyttes.

3.2.2. Et samfunn med lave utslipp, som er trygt og tilpasset klimaendringer

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planlegging.

3.2.3. Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier

Regjeringen forventer at fylkeskommunene og kommunene identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen.

3.2.4. Ressursbasert næringsutvikling

Det ressursbaserte næringslivet er i vekst og gir vesentlige bidrag til den nasjonale verdiskapingen. Dette gjelder fiskeri og havbruk, landbruk, reindrift, reiseliv og fritidsbebyggelse og mineralressurser.

3.3. Bærekraftig areal- og transportutvikling

Et godt transportsystem er avgjørende for et moderne samfunn, og en viktig del av utbyggingsmønsteret og byutviklingen. Det er viktig at transportplanleggingen samordnes med by- og arealplanleggingen.

3.3.1. Styrket knutepunktsutvikling

Regjeringen mener at det er viktig at det legges til rette for utbygging rundt kollektivknutepunkt i byer og tettsteder. Det vil også kunne styrke grunnlaget for levende byer, økt kollektivtransport, sykling og gange.

3.3.2. Mer vekt på regionale løsninger

Regjeringen understreker betydningen av regionale og interkommunale samfunns- og arealplaner for å avklare spørsmål som går på tvers av kommunegrensene.

3.4. Byer og tettsteder der det er godt å bo og leve

Byer i vekst trenger helhetlige grep for å bli funksjonelle og bærekraftige, og for å få til et mer integrert samarbeid om areal og transport. Attraktive byer med levende bymiljøer kombinerer økt tetthet med effektive transportløsninger og høy livskvalitet.

3.4.1. Åpne og inkluderende

Regjeringen er opptatt av at kommunene utvikler gode virkemidler for å sikre at alle inkluderes i skole, arbeids- og samfunnsnivå.

3.4.2. Trygge og helsefremmende

Sosiale og helsemessige utfordringer knyttet til fortetting kan løses gjennom god planlegging. Derfor er det sentralt at folkehelse ivaretas i planleggingen av våre byer og tettsteder.

3.4.3. Kvalitet i våre fysiske omgivelser

Menneskeskapte og naturbaserte omgivelser er ressurser i byutviklingen som styrker særpreg og identitet.

3.4.4. Levende sentrumsområder

Et tydelig avgrenset sentrum med boliger, arbeidsplasser, kulturtilbud, handel og andre publikumsrettede funksjoner understøtter utviklingen av kompakte byer og tettsteder med korte avstander.

4. Regionale planprosesser

Fylkeskommunen har ansvar for regional planlegging etter plan- og bygningsloven og skal se utfordringer og utviklingstrekk på tvers av kommunegrensene. Regionale planer gir rammer for utvikling og forvaltning i Vestfold og Telemark og skal legges til grunn for kommunale planer.

Arbeidet med regional planstrategi for Vestfold og Telemark for perioden 2020-2024 er satt i gang. Kunnskapsgrunnlaget for arbeidet med regional planstrategi er «*Ditt og mitt Vestfold og Telemark – Et kunnskapskilde i utvikling*».

Dokumentet presenterer sentrale utviklingstrekk, utfordringer og muligheter i Vestfold og Telemark. FNs 17 bærekraftsmål går som en rød tråd gjennom dokumentet. Det er to særlige viktige områder i regionene som krever prioritering og forpliktende samhandling er:

1. Verdiskaping gjennom grønn omstilling
2. Samhandling for å løse komplekse samfunnsutfordringer

Prioriterte bærekraftsmål i Vestfold og Telemark er:

- Nr. 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst
- Nr. 9 – Innovasjon og infrastruktur
- Nr. 11 – Bærekraftige byer og samfunn
- Nr. 12 – Ansvarlig forbruk og produksjon
- Nr. 13 – Stoppe klimaendringene
- Nr. 17 – Samarbeid for å nå målene

Ved overgangen til den nye regionen Vestfold og Telemark foreligger det to sett regionale planer og strategier vedtatt av de to fylkeskommunene. Disse er gjeldene inntil nytt fylkesting vedtar nye planer.

Følgende planer vil ha betydning for Siljan kommune:

- Regional klimaplan for Telemark 2019-2026
- Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016-2021
- Regional plan for folkehelse 2018-2030
- Regionalt miljøprogram i jordbruket for Vestfold og Telemark 2019-2022

4.1. Regional plan for samordna areal og transport i Telemark (ATP) 2015-24

Telemark fylkeskommune har laget en plan for bedre å kunne samordne arealbruken og de ulike transportformene. Fylkestinget vedtok Regional plan for samordna areal og transport for Telemark 2015-24 med handlingsprogram 2015-18. Planen har som mål å legge til rette for befolkningsvekst og et bærekraftig utvikling i Telemark.

4.2. Regional plan for samordna areal og transport i Grenland (ATP-Grenland) 2014-25

De fire Grenlandskommunene har arbeidet samme med fylkeskommunen for å lage en samordnet plan for areal og transport i Grenland. Målet er at planen skal gjøre regionen til et attraktivt sted å bo, arbeide og leve. Planen ble vedtatt av fylkestinget 17. juni 2014 og gjelder frem til 2025. Planarbeidet er gjennomført innenfor organiseringen av Bystrategi Grenland, med deltagelse fra Statens vegvesen og Jernbaneverket.

4.2.1. Bypakke Grenland

I regi av Bystrategi Grenland er Bypakke Grenland tiltakspakken som skal gjøre Grenland til et enda mer attraktivt sted, både for næringslivet og innbyggere. Bypakka er et samarbeid mellom kommunene

Skien, Porsgrunn og Siljan, Vestfold-Telemark fylkeskommune, Statens vegvesen og Jernbaneverket. Proposisjon til Stortinget «*Utbygging og finansiering av Bypakke Grenland fase 1 i Telemark*» ble vedtatt i Stortinget 18.juni 2015. Følgende planer som *Busstrategi for Grenland 2015-2025, hovedvegnett for sykkeltrafikk i Grenland (2010/2011)* og *strategi og plan for myke trafikanter i Grenland (2014)* er alle sentrale planer utarbeidet i Bypakke Grenland samarbeidet og vedtatt i de fire kommunene og fylkeskommunen.

4.2.2 Byvekstavgift Grenland

For å videreføre Bypakke-samarbeidet ble det i 2019 vedtatt et felles mandat for forhandlinger om byvekstavgift med staten og alle de fire Grenlandskommunene og fylkeskommunen. Statens satsing på byområdene skjer i hovedsak innenfor rammene av byvekstavgifter. En byvekstavgift omhandler både areal- og transporttiltak og vil innebære ekstra statlige tilskudd til satsing på kollektivtransport, gange og sykkel. Grenland har, som én av de ni prioriterte byområdene for byvekstavgift med staten, søkt tilskudd fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet til prosjekter som belyser planlegging og byutvikling i byvekstavgifter. For Siljan kommune er det søkt om midler til et aktuelt og spennende tiltak om fortettingsmulighetene i Siljan sentrum.

I juni 2020 ble et nytt videreutviklet nullvekstmål fastsatt av regjeringen, og Grenland venter nå på invitasjon til forhandlinger. Nullvekstmålet er en sentral premisse for byvekstavgiften og må følges opp av alle parter i avtalen.

5. Viktige utviklingstrekk

Viktige trender påvirker hvordan man skal tenke og handle lokalt. Dette er endringer i omgivelsene som påvirker kommunen som organisasjon og samfunn. De største utfordringene vår generasjon står overfor er utryddelse av fattigdom, bekjemping av sosiale ulikheter og å stoppe klimaendringer.

5.1. Nasjonalt

I kapittel 3 i dette dokument ble det pekt på fire store utfordringer som regjeringen legger vekt på. Disse er:

1. Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
2. Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
3. Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
4. Å skape et trygt samfunn for alle

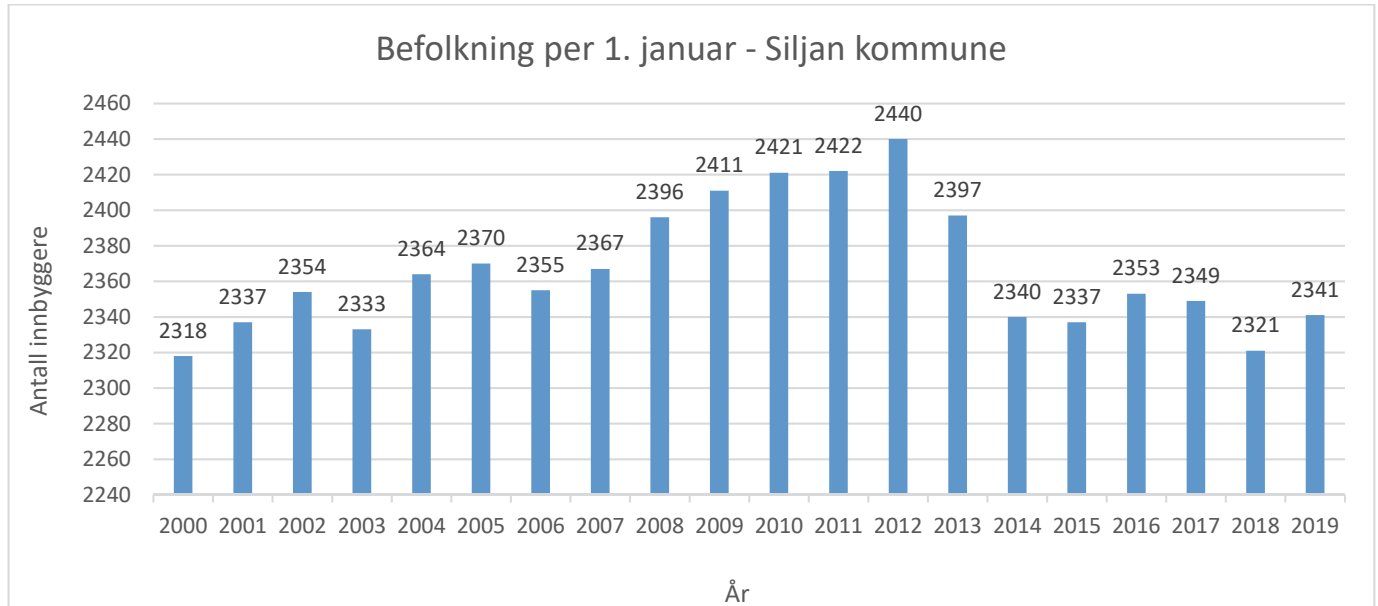
Regional og kommunal planlegging er viktig for å oppnå en mer bærekraftig, brukerorientert, effektiv og resultatorientert offentlig sektor. Dette betyr at kravene til fagmiljøene i Siljan kommune må skjerpes og det blir et større fokus på spesialkompetanse.

5.2. Regionalt

Fra 2020 ble Vestfold og Telemark én region med mer enn 425 000 innbyggere fordelt på 23 kommuner. Den nye regionen vil stå overfor komplekse utfordringer knyttet til klima-, befolknings- og teknologiendringer, som krever mobilisering og samordnet innsats på tvers av sektorer, aktører og nivåer.

Siljan kommune kan forvente nye samarbeidsorganer innenfor flere og nye tema, og økt samarbeid med nabokommuner.

5.3. Lokalt

Figur 2. Folketallet for Siljan mellom perioden 2000-2019 (kilde: SSB)¹.

Siljan kommune har vært en liten kommune i alle år, og befolkningen har økt jevnt opp gjennom årene frem til 2012. Etter 2012 har det vært en negativ utvikling i innbyggertall, og for 2019 er folketallet nede på samme nivå som i 2002-2003. Figur 2 viser folketallet for Siljan mellom perioden 2000-2019.

Kommunens størrelse er kanskje dens største sårbarhet. Siljan kommune er en frivillig småkommune, og tilflytting av flyktninger har stoppet opp de siste årene. Regjeringens desentraliseringspolitikk vil føre til at flere store samfunnsoppgaver overføres til kommunen. Gjennom mange år har Siljan kommune utviklet et godt samarbeid med de andre Grenlandskommunene, og det er etablert samarbeidskonstellasjoner på en rekke tjenesteområder. Regjeringens fokus på spesialkompetanse betyr at Siljan må i langt større grad kunne samarbeide med de større nabokommunene om sentrale tjenester enn det gjøres i dag.

5.3.1. Kommunale ansvarsområder

Det er en del utfordringer som gjør seg gjeldene i Siljan spesielt. Kommunalsjefene med sine fagansvarlige har gått gjennom hva som anses som viktige utviklingstrekk og lokale utfordringer.

Administrasjon

Administrasjonen er bemannet for å håndtere lovpålagte og nødvendige administrative oppgaver i kommunen. Fagområdene er mange og svært ulike. Hver enkelt ansatt har et eller flere fagfelt. Det er vanskelig for den enkelte ansatte å spesialisere seg innen ulike fagfelt, da områdene ofte er store og komplekse. Dette stiller store krav til den enkelte ansatte. Det stiller også store krav til

¹ Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå (<https://www.ssb.no/statbank/table/01222>).

rekrutteringsprosess, ansettelse og videreutvikling av personalet. Derfor er sårbarheten stor og kravene til kompetanse store.

Fremover i tid ser man at det å beholde personalet kan bli krevende. Større krav til spesialkompetanse vil kunne føre til at ansatte med store ansvarsområder søker seg til større fagmiljøer utenfor kommunen, når ikke økonomien tilsier en økt bemanning.

Større krav til digitale løsninger fra sentrale myndigheter i forhold til ulike rapporteringer setter økt krav til kompetanse innen IT i de fleste fagområder. Løsningene er gjerne dimensjonert for store kommuner og kan være direkte uhensiktsmessige å bruke. Løsningene er i tillegg ofte kostbare. Samtidig vil svaret på ulike utfordringer innen enkelte fagområder være digitale løsninger. Internopplæring vil i stor grad kunne foregå via nett. Et annet område kan være avvik og håndteringen av disse. Mulighetene er mange.

Fokus i årene fremover vil være å finne digitale løsninger som kan øke kvaliteten på tjenestene tilpasset kommunens størrelse og økonomi. Samtidig vil rekruttering, utvikling og beholde personell være viktig.

NAV

NAV Siljan er det minste av de 16 NAV kontorene i Vestfold og Telemark fylke. NAV-kontoret skal bidra til at flere kommer i arbeid og aktivitet, færre på trygd og stønad. NAV Siljan følger de overordnede, nasjonale mål og hovedprioriteringer fra Arbeids- og Velferdsdirektoratet som revideres minst en gang per år. Fremtidens NAV tjenester er fortsatt basert på en oppgavefordeling mellom stat og kommune. Både de statlige og kommunale tjenesteområder i NAV Siljan vil bli påvirket av den aldrende befolkningen i Siljan og færre flyktninger. Dagens struktur og lokalisering skaper også utfordringer i forhold til økonomisk drift av kontoret, som er meget utfordrende. Ved et lite NAV kontor er det vanskelig å skape et robust fagmiljø og bemanning. Det er derfor viktig med et samarbeid med NAV Skien i forhold til faglig utvikling på de fleste tjenesteområder og en fordeling av statlige tiltak.

Oppvekst

For å levere gode tjenester er kommunen avhengig av tilgang på god fagkompetanse. Sårbarheten av at det er få personer som betjener det enkelte fagområde er en utfordring. Det er behov for å styrke samarbeidet med nabokommunene i Grenland.

Skole

Det er vedtatt en ny læreordning som trer i kraft for neste skoleår, 2021. Dette vil medføre et vakuum for nyutdannet lærer og vil påvirke mulighetene for å rekruttere nye lærere. Det er inngått et samarbeid med de andre Grenlandskommunene slik at det blir lagt ut felles utlysninger for lærere for Skien, Porsgrunn og Siljan.

Innvandring og integrering

Det er ingen flere innvandrere som flytter til Siljan, og dermed vil voksenopplæringen avvikles vår 2021. Alle innvandrere som har tidligere fått voksenopplæringstilbudet er ferdig med kurset.

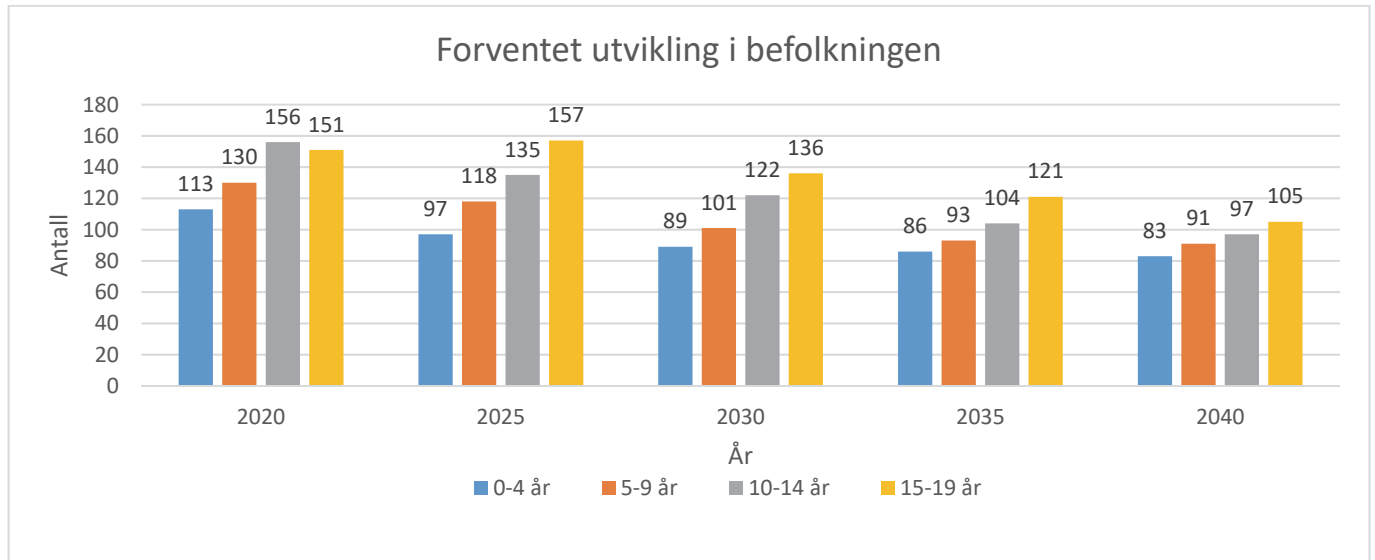
Barnevern

Det forventes flere oppgaver i forbindelse med omorganiseringen av Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat). Tidligere anbefalinger fra statlige utvalg er en minimums størrelse på barneverntjenesten på 5 ansatte, men dette er per i dag ikke vedtatt. Dette vil gi utfordringer for Siljan kommune. Det er et

behov for å formalisere et tettere samarbeid med nabokommunene. Ny barnevernlov vedtas 2022 og er knyttet opp til barnevernreformen fra 2018-24 både kommunalt og statlig.

Barnehage

Med ny barnehage i sentrum har Siljan et godt tilbud. Oppgradering av Loppedåpan barnehage er nødvendig, slik at det etableres spesialrom og arbeidsrom for pedagogisk personal.

Figur 3. Forventet utvikling i befolkningen i Siljan kommune (kilde: SSB)²

Antall innbyggere i aldersgruppen 0-10 år vil synke fremover om det ikke skjer en endring, figur 3. Endringer i barnetall får stor innvirkning på planlegging av tjenestetilbud i kommunen. Gjennom opplæringsløpet må barn og unge gjennom mange overganger og erfare mange skifter fra barnehage, grunnskole, videregående skole, høgskole og arbeidsliv. Tidlig innsats og et helhetlig og sammenhengende opplæringsløp, hvor samarbeid med nabokommunene, fylkeskommunen og næringslivet blir avgjørende for å skape god kvalitet i opplæringen og sikre gode overganger.

Helse

Helseavdelingen er sårbare når det kommer til bredde i kompetanse etter hvert som nye oppgaver overføres til kommunen. Oppgaver som tradisjonelt har ligget til sykehusene blir nå overført til kommunene. Samhandlingsreformen har resultert i kortere sykehusopphold og forlenget den kommunale tjenesten, dette fører til at pasienter må følges opp på en annen måte enn tidligere. Det forventes derfor mer pasient behandling og forebyggende arbeid i det kommunale helseområdet. Derfor er det svært viktig for Siljan å styrke det interkommunale samarbeidet. For å kunne håndtere fremtidig press er det blitt etablert en ny stilling for ergoterapi, opprettet to fagsykepleier stillinger, samt en stilling innen forebyggende tjenester i pleie og omsorg.

Psykisk helse og rus

Psykisk helse og rus har vært et viktig satsningsområde for kommunen. Det er blitt etablert en kommunal akutt døgnplass (KAD) med koordinatør innen psykisk helse og rus. Fokus på barn- og unges psykiske helse vil øke i tiden fremover, og det er nødvendig å ha gode tverrfaglige samarbeidsarenaer

² Kilde: Befolkningsframskrivninger, Statistisk sentralbyrå (<https://www.ssb.no/statbank/table/11668>).

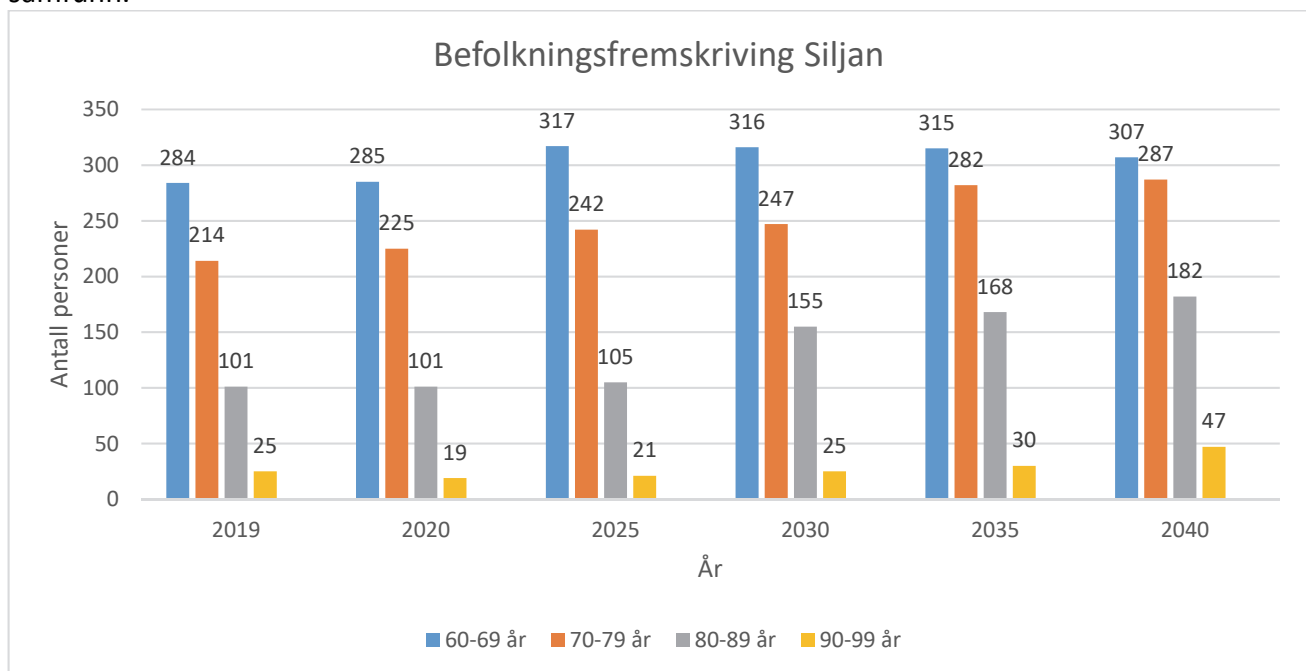
for å kunne fange opp barn og unge som sliter. Per i dag er det etablert et formelt samarbeid med Oppvekstavdeling for bedre, tidlig og tverrfaglig innsats.

Ensomhet

Det er mange aleneboende i Siljan og det er mangel på lokale møteplasser for eldre. Etter gjennomføring av en brukerundersøkelse, hvorav 80% av mottakere av hjemmetjenesten og sykehjemmet medvirket, ble det kartlagt signifikant ensomhet blant brukere. Som et ledd i dette arbeidet er det etablert et dagaktivitetstilbud med helsesenteret for hjemmeboende. Mangel på sentrale møteplasser utenfor sykehjemmet anses fortsatt som å være betydelig, og et folkebibliotek i sentrum vil ha en viktig funksjon i dette bildet.

Eldre

Andelen eldre øker i befolkningen. Størrelsen på de ulike aldersgruppene i befolkningen har betydning for planlegging av fremtidig helsetilbud. Prognosene for befolkningsutviklingen i Siljan forteller at andelen over 80 år vil stige jevnt og øke kraftig i perioden fra 2020-2040 (figur 4). Dette vil øke behovet for flere boliger for eldre i sentrum. Samtidig er den nasjonale reformen «Leve hele livet», for eldre over 65 år viktig i planleggingen, slik at eldre ses på som en ressurs mer enn en byrde for fremtidens samfunn.

Figur 4. Befolkningsframskriving for eldre mellom 60-99 år frem til 2040 i Siljan kommune (kilde: SSB.no)³.

Hjemmetjenesten

Økt behov for høyere og bredere utdanning av helse- og sosialfaglig personell tilsier at det vil være et behov for også å øke den medisinske oppfølgingen av brukere i sykehjemmet og hjemmetjenesten. Oppfølgingen er særlig knyttet til forebygging, rehabilitering, lindrende behandling og behandling av brukere med kroniske sykdommer. Bredere klinisk kompetanse er nødvendig for å møte behovene til brukere med flere og sammensatte problemer.

³ Kilde: Befolkningsframskrivninger, Statistisk sentralbyrå (<https://www.ssb.no/statbank/table/11668>).

Velferdsteknologi

For at eldre skal bo hjemme lengre er velferdsteknologiske løsninger viktig. Alle analoge trygghetsalarmer i kommunen er byttet ut med digitale trygghetsalarmer i samarbeid med velferdsteknologi prosjekt i Vestfold og Telemark fylkeskommune. Det er økt fokus på digitalisering med e-kommunikasjon for legekantoret, og TQM løsninger jobbes det kontinuerlig med. Det vil fremover være et økt behov for digitalisering mellom sykehus, legekantor, helsesenteret og innbyggerne, slik at det blir en økt grad av innbygger involvering.

Samfunn

Avdeling for Samfunn har små stillingsbrøker i administrative stillinger. Det er dermed utfordrende å kunne opprettholde et tilstrekkelig stort fagmiljø og utvikle spisskompetanse. I en tid der fokus på spesialkompetanse er svært høy, kan det bli mer krevende å både rekruttere og beholde nøkkelpersonell.

Bosetting og boligutvikling

Siden forrige planperiode har det vært et sterkt fokus på boligutbygging i Siljan. Det er blitt etablert 3 nye boligfelt og det er regulert for flere leilighetsbygg i sentrum i forbindelse med utbygging av ny barnehage. Det er per i dag derfor god tilgang på boligtomter i Siljan kommune. Med Siljan sin beliggenhet nær byområdene i Grenland, er det store muligheter for å styrke pendlingsmulighetene, boområdene og bomiljøene i kommunen, for å tiltrekke seg flere innbyggere.

Kultur

Ved å satse på kultur skaper man aktivitet, engasjement, tilhørighet og attraktivitet. Kulturopplevelser, idretts glede og frivillig engasjement er det primære målet innenfor kultur, det sekundære er helsegevinsten kulturaktiviteter fører med seg for enkeltmennesket. Kultur kan være en viktig faktor for å motvirke utenforskap, sosial isolasjon og ensomhet. Derfor er kultur også en del av folkehelsearbeidet. Et bibliotek vil skape aktivitet ved å være en attraktiv kulturarena og en uformell møteplass. I følge bibliotekloven skal et folkebibliotek være en uavhengig møteplass og en arena for offentlig samtale og debatt. Per i dag har Siljan et bibliotek som ikke egner seg til kravet som stilles av bibliotekloven. Gjennom lokale arrangement skapes også møteplasser. Det har lenge vært tradisjon for lokale arrangement i Siljan. Konserter, idrettsarrangement, revy, elvebåtfestival, spel og siljandager er gode eksempler på det. Samarbeid mellom frivillige lag og organisasjoner er viktig for å lykkes med arrangementer som favner mange. Kommunen må være med å jobbe for dette og være en pålitelig støttespiller. Kommunen bør støtte opp om eksisterende arrangementer og være med å gjøre de større og bedre.

Bygg

Det har vært en jevn nedgang i behov for utleieboliger på grunn av nedgangen av flyktninger til kommunen. Antall kommunale leieboliger har derfor blitt redusert. Det er viktig å opprettholde gode drift og vedlikeholdsplaner for resterende bygg og eiendommer i kommunen, og disse oppdateres der det er behov.

Det er satt et større krav til energibruk i de kommunale bygg, da flere av byggene blir brukt på kveldstid til aktiviteter. Dagens teknologi og bygningsmåte kan redusere energibruken og energibehovet til bygg, og dermed bidra til å minimere klimagassutslippene. Overgang til mer energieffektive bygninger og oppvarmingskilder kan bidra til å redusere kommunens klimagassregnskap.

Klima og miljø

Dagens klimaendringer og tap av naturmangfold er et av vår generasjons største utfordringer. Mer ekstremvær, flom og ras og et økende pres på arealer, natur og ressurser er en realitet.

En klima- og energiplan er kommunens plan for å redusere energibruk og klimagassutslipp, både gjennom å gjøre egen virksomhet mer klima- og energivennlig, men også gjennom å påvirke samfunnet som helhet. Gjeldende plan må revideres.

I perioden 2009-2020 er det jobbet med vannforskriften for å gjennomføre EUs vanndirektiv i Norge. Hovedformålet er å sikre beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet, og om nødvendig iverksette forebyggende eller forbedrende miljøtiltak for å sikre miljøtilstanden i ferskvann, grunnvann og kystvann. Vannforskriften trådte i kraft pr 1.1.2007⁴ og er hjemlet i forurensningsloven, plan- og bygningsloven og vannressursloven. Et viktig formål med vannforskriften er å sikre en mer helhetlig og økosystembasert vannforvaltning i Norge ved utarbeiding av helhetlige, regionale vannforvaltningsplaner i henhold til vanndirektivet.

Vannforvaltingsarbeidet er en lovpålagt oppgave. Alle offentlige aktører som har ansvar for vann har både rett og plikt til å delta i arbeidet jf. plan- og bygningsloven og vannforskriften. Siljan er vertskommune og inngår i vannområdet Siljan – Farris. Vannområdet dekker hele vassdraget fra Skrim i nord til Larvik i sør. Den viktigste arbeidsoppgaven er å sørge for at ikke drikkevannet Farris forringes. Like viktig er at alle miljømålene i vannforekomstene oppfylles. Det skal gjennomføres 3 fullstendige plan- og tiltakssykluser på 6 år. Dette betyr at revisjon av planene skjer parallelt med gjennomføring fra 2016-2021 og fra 2022-2027. Siste gjennomføringsfase avsluttes ved utgangen av 2033 da miljømålene skal være nådd. Etter 2033 vil sektorene ha ansvar for å opprettholde god miljøtilstand i alle vannforekomster.

Veg og trafikk

Samarbeidet med Bypakke Grenland har ført til et løftet kollektiv-, gang- og sykkeltilbud til Siljan. Det er bygget et nytt kollektivknutepunkt i sentrum, bussholdeplass i Snurråsen, ny gang- og sykkelveg langs Heiveien og forbedret eksisterende gang- og sykkelnett. Disse prosjektene ville ikke blitt realisert uten prosjekt- og belønningssmidler fra Bypakke Grenland. Fremdeles gjenstår det to prosjekter som skal gjennomføres innen fase 1 av Bypakke Grenland (2015-2025). Dette er trafikksikring langs Sentrumsveien og strakstiltak langs Holtesletta.

Planene for omlegging av FV32 Holtesletta var opprinnelig en kostbar løsning med tunell på strekningen. Det er nå utarbeidet en alternativ løsning der hele vegstrekningen går i dagen. Dette prosjektet vil derfor inngå i oppdatert vegstrategi i ATP Grenland.

Arealplaner

Det er behov for å ferdigstille arbeidet med sentrumsplan og starte plan for Heivannsområdet. Sentrumsområdet har ingen overordnet plan som ser arealbruken under ett, og det bør fokuseres slik at man kan få en helhetlig utvikling av sentrum med nye boliger og offentlige tjenester. Trafikksikkerhets-tiltak langs Sentrumsveien bør også inngås i sentrumsplanen. Heivannsområdet er et populært område som har flere brukerinteresser, og det har lenge vært et behov for å lage en plan for fremtidig bruk av området.

⁴ Kilde: Forskrift om rammer for vannforvaltningen (<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-12-15-1446?q=vannforskriften>).

Vann og avløp

Det bør utarbeides en plan for overordnet og langsiktig styring av vannforsyning, avløps- og overvannshåndtering i kommunen. Kommunen har en lovbestemt plikt til å føre tilsyn med mindre avløpsrensaneanlegg i spredtbygde områder. Plan for organisering av dette arbeidet må utarbeides.

Landbruk

Arbeid med revidering av landbruksplan er igangsatt. Planen er forventet ferdig ved utgangen av 2020, og utarbeides av Grenland landbrukskontor i samarbeid med Siljan kommune.

6. Strategiske valg

For å kunne satse strategisk fremover og oppnå FNs bærekraftsmål, er følgende kapittel inndelt i de tre hovedkategoriene for bærekraftsmålene.

6.1. Økonomisk bærekraft

Økonomisk bærekraft handler om kommunens økonomiske handlingsrom i et langsiktig perspektiv. I statsbudsjettet for 2020 varsles det lavere økonomisk vekst og trangere økonomiske rammer for kommunesektoren. Dette kan tydelig ses i kommunens nye Økonomiplan for 2021-24.

Dagens måte å produsere kommunale tjenester på vil ikke være økonomisk bærekraftig i de kommende årene. Demografiske endringer, nasjonale bemanningsnormer og høye krav til velferdsstatens tilbud, kombinert med lavere økonomisk vekst i kommune-Norge, vil kreve nye og innovative måter å løse kommunens samfunnsoppdrag på. Dette tydeliggjør viktigheten av effektivisering, omstilling, digitalisering og innovasjon for å møte de økonomiske utfordringene som trangere rammer og handlingsrom medfører.

FNs bærekraftsmål legger vekt på at økonomisk vekst er viktig for å sikre oppnåelse av alle de 17 målene. Mål 8 omtaler økonomisk vekst, der ønsket er å «*fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle*⁵». Samtidig er det viktig at ønsket om økonomisk vekst står i forhold til ansvaret for å hindre klimaendringer og miljøødeleggelser. Derfor er det viktig at kommunen er bevisst på viktigheten av å finne den riktige balansen mellom økonomisk vekst, sosial velferd og bevaring av kloden.

En av hovedutfordringene for Siljan kommune fremover blir å gjenskape en jevn vekst i folketallet og skape et grunnlag for å opprettholde et godt, lokalt tjenestetilbud. Det er også et ønske om å øke både levestandard, attraktivitet og velferd. For at kommunen skal lykkes med dette må Siljan arbeide aktivt og målrettet for å sikre vekst innen fremtidsrettede næringer, arbeidsplasser, befolkning og skatteinngang, samtidig som kommune må arbeide med effektivisering, endring og innovasjon. Dette vil kreve et godt samarbeid og gjensidig tillit mellom politisk og administrativt ledelse og tydelige prioritering fra kommunen. Det vil også være viktig med godt sektorovergripende samarbeid, og samarbeid med frivillighet, næringslivet og andre samfunnsaktører.

⁵ Kilde: FN-Sambandet, FNs bærekraftsmål, mål 8 (<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>).

For at kommunen skal tiltrekke seg flere innflyttere og skape nye arbeidsplasser, må attraktiviteten økes. Spørsmålet blir da hvordan kommunen kan bli mer attraktiv og få mer vekst. To forhold utgjør utfordringene rundt dette spesielt store. For det første er det ventet en relativ lav innvandring og lavt fødselsoverskudd i Norge i årene fremover. For det andre er alle andre norske kommuner med i kampen om arbeidsplassvekst og innbyggere.

For at en kommune oppleves som attraktivt er gode kommunale tjenester og tilbud for næringsetablerere og innbyggere i alle aldre nødvendig. Dette innebærer både gode helse- og omsorgstilbud, gode skoler og barnehager, nødvendig infrastruktur samt tilgjengelighet og service. I tillegg til disse tjenestene må kommuner som ønsker å skille seg ut og øke attraktiviteten kunne tilby noe særegent. Siljan må derfor finne sin stedegen identitet og særpreget.

Et tiltak for å øke attraktivitet er å styrke sentrum som møteplass. Sentrum er på mange måter et symbol på kommunen, ettersom kommunen ofte blir assosiert med sentrum. Siljan sentrum har i mange år slitt med å være udefinert for tilreisende og besøkende. Det å ha gode møteplasser og lavterskeltilbud, hvor man kan gå uten at det koster eller krever noe, kan ha en forebyggende effekt mot ensomhet, utenforskap og sosial isolasjon. Et sentrumsbygg i form av et bibliotek vil skape aktivitet ved å være en attraktiv kulturarena og en uformell møteplass. I følge bibliotekloven skal et folkebibliotek være en uavhengig møteplass og en arena for offentlig samtale og debatt. Kommuner som har satsset på nye biblioteksbygg har opplevd en stor økning i antall besøkende. Biblioteket vil være meråpent, det vil si at det har utvidede åpningstider utenom bemannet åpningstid. Dette vil skape mer fleksibilitet for besøkende og bidra til mer aktivitet i sentrum i større del av døgnet. Bygging av et sentrumsbygg vil være en møteplass. I tillegg til bibliotekstjenester vil sentrumsbygget ha en viktig rolle med å legge til rette for ulike kulturaktiviteter, kurs og konferanse, frivillig arbeid og forebyggende folkehelsearbeid. I et folkehelseperspektiv vil økt aktivitet i sentrum ha en forebyggende effekt gjennom å skape uformelle møteplasser for alle.

En generell trend hvor flere flytter til byene og tettsteder avfolkes er spesielt utfordrende for Siljan. De fleste arbeidsplasser ligger i byene, og byene er viktige i seg selv som motorer i utvikling av regioner og som næringsklynger med utviklingskraft. Dette fører til at distrikter og landsbyer avfolkes. Derimot betyr det ikke at arbeidstakere nødvendigvis slår seg ned i den kommunen de arbeider i. Med Siljan sin beliggenhet nær byområdene i Grenland, er det mulighet for at flere velger å bo i mindre urbane strøk, slik som i Siljan. Forutsetningen for at dette skjer er at pendlingsmulighetene til byene er gode, at det er gode og riktige boliger, boområder og bomiljø.

Den viktigste planen for å sikre økonomisk bærekraft i kommunen vil være Kommuneplanen. Både samfunnsdelen og arealdelen vil være avgjørende, peke på veivalg og legge føringer for vekst og økonomisk handlingsrom.

Kommuneplanenes samfunnsdel er fra 2019 og tar for seg flere av dagens problemstillinger. Den gir retning til lokalsamfunnsutviklingen og bidrar til at nasjonale og regionale mål tilpasses lokale forhold. Derimot er det kommet nye økonomiske og politiske signaler som tilsier at planen bør revideres. Kommuneplanens arealdel er gammel og klar for revisjon. Nye føringer for hvordan kommunen skal planlegge har kommet fra internasjonale, nasjonale og regionale myndigheter. Behov for nye områder for næringsutvikling og videreutvikling av sentrumsområdet krever nye arealplaner som kan legge til rette for en bærekraftig vekst.

Områdeplan for sentrum bør gjennomføres i kommende planperiode. Den vil kunne legge til rette for vekst og for å møte innbyggeres behov og krav til et moderne og attraktivt sentrum.

For å sikre et målrettet og faktabasert arbeid som skal føre til vekst i antall innbyggere og næringsutvikling bør kommunen utarbeide en plan for vekst og attraktivitet, slik at man kan tegne et tydelig målbilde av muligheter og utfordringer for vekst i Siljan.

6.2. Sosial bærekraft

Sosial bærekraft i Siljan handler om å sikre kommunens innbyggere gode tjenestetilbud, trygghet og gode rammer for utvikling, deltakelse og god folkehelse. Økende andel eldre, færre i arbeidsfør alder, lavere innvandring, lavere fødselstall og sentralisering skaper utfordringer for kommunen. Tydelig prioriteringer, riktig balanse mellom tjenester samt god og forsvarlig løsning på tjenesteproduksjonen vil være viktig i årene fremover.

De største utfordringene, som følge av demografiske endringer i årene fremover, vil være innen helse- og velferdssektoren. Personer med behov for pleie- og omsorgstjenester vil øke dramatisk. Utfordringer som ligger i dette må løses dels gjennom ny velferdsteknologi, dels gjennom rekruttering av flere og mer spesialiserte fagfolk. I tillegg vil det være viktig å være tydelig på hva man ønsker å prioritere, og hva man velger å nedprioritere.

Livskvalitet og folkehelse er viktig å prioritere for å kunne møte fremtidens utfordringer innen helse- og velferdssektoren. Livskvalitet er et flerdimensjonalt begrep som inkluderer blant annet levestandard, inntekt, jobb, fravær av sykdom, opplevelser, trygghet og tilhørighet, m.m. Livskvalitet er derfor en viktig verdi i seg selv, og har sammenheng med helserelaterte gevinster og bedre motstandskraft i møte med belastninger. Fokus på livskvalitet er derfor viktig i arbeidet med folkehelse.

Ved å satse på kultur skaper man aktivitet, engasjement, tilhørighet og attraktivitet. Kulturopplevelser, idrettsglede og frivillig engasjement er det primære målet innenfor kultur, det sekundære er helsegevinsten kulturaktiviteter fører med seg for enkeltmennesket. Kultur kan være en viktig faktor for å motvirke utenforskap, sosial isolasjon og ensomhet. Derfor er kultur også en del av folkehelsearbeidet. Lokale arrangement gir positive effekter i små tettsteder. Samarbeid mellom frivillige lag og organisasjoner er viktig for å lykkes med arrangementer som favner mange. Det styrker samholdet og bidrar til sosialt samvær.

God utdanning er både et mål i seg selv knyttet opp mot samfunnets og næringslivets behov, men også et virkemiddel for bedre helse, og utryddelse av fattigdom. Gjennom å gi barn og unge en trygg oppvekst, god omsorg og et godt pedagogisk tilbud av høy kvalitet, legges til rette for en god gjennomføringsgrad i videregående opplæring og høyere deltakelse i arbeids- og samfunnsliv. Dette minsker også faren for psykiske helseplager, fattigdom, sosialt og økonomisk utenforskap.

Siljan kommune har en rekke planer som er viktig for arbeidet med sosial bærekraft. Dette gjelder blant annet fagplaner for *Integrering, Folkehelse, Alkoholpolitikk, Kultur, Den kulturelle skolesekken* og *Plan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv*. Noen av disse planene trenger en revisjon. Dette gjelder spesielt for folkehelseplan og kulturplan. Revidert folkehelseplan vil være viktig for å kunne møte utfordringer innenfor helse og velferdssektoren, og en revidert kulturplan vil kunne belyse nye områder som er særegne for Siljan kommune og som igjen kan gi en forsterket stedsidentitet.

Viktige planer for kommunens sosiale bærekraft er *Skole- og barnehageplan* og *Helseplan*. Disse vil være spesielt viktig for å sørge for bærekraftig tjenestetilbud til barn, unge, eldre og syke i kommunen. Planene vil bli revidert i kommende planperiode.

Ny plan for psykisk helse og rus, og selvmordsforebyggende plan er godt i gang, og planene tar opp mange viktige temaer innen sosialt og økonomisk utenforskap. En ny plan for frivilligheten vil også være et viktig ledd for kommunens sosiale bærekraft og vil gi muligheten for bedre nettverkssamarbeid, erfaringsutveksling og kompetanseheving. I fremtiden er kommunen helt avhengig av frivillige aktører for å kunne gi innbyggerne et godt tjenestetilbud, som går over de lovpålagte oppgavene. For at et sted skal oppleves som et godt sted å bo, er områder som folkehelse, integrering og kulturtilbud helt avhengig av frivillighet til å lykkes. De frivillige foreningene kan i denne sammenhengen bidra med kompetanse på sine felt, og de kan gjennomføre tiltak og aktivitetstilbud som kommunen kan benytte seg av. En lokal frivillighetsplan, hvor kommunen tar ansvaret og legger til rette for frivillighet vil kunne gi kommunen mulighet til å spare penger gjennom å legge til rette for flere frivillige. Det vil føre til bedre folkehelse ved at det blir mindre ensomhet og økt sosial kapital. For å lykkes med et godt samarbeid mellom frivillighet og kommune, kreves det kunnskap, møteplasser og engasjement.

6.3. Miljøbærekraft

Miljøbærekraft handler om å ta vare på kloden og dens økosystemer, naturmangfoldet og klimaet. Mennesket og samfunnet vi lever i, er avhengige av å utnytte ressursene som kloden gir oss for å skape utviklingsmuligheter og sosial bærekraft. Samtidig er vi avhengige av, og forpliktet til, å ikke bruke mer av klodens ressurser enn det kloden tåler.

Eksisterende og kommende klimaendringer vil føre til hyppigere og mer dramatiske forekomster av ekstremvær som igjen vil skape utfordringer for kommunen fremover. Landbruket er en klimasensitiv sektor som allerede opplever utfordringer fra de globale klimaendringene. For å unngå alvorlige konsekvenser for landbruk og samfunn, er det svært viktig at klimaendringene begrenses og at landbruket bidrar til dette, samtidig som matproduksjonen økes. Klimatilpasning er avgjørende for å sikre og opprettholde mat- og landbruksproduksjon både under ekstremvær og gradvise klimaendringer. Endringer i klimaet kan åpne for nye muligheter som landbruket kan utnytte, forutsatt at plantematerialet, plantehelse, teknologi, kunnskap og kompetanse utvikles i tråd med endringer i produksjonsforholdene. Siljan er en typisk jord- og skogbruksbygd, og landbrukstradisjoner står sterkt hos innbyggerne i kommunen. I samarbeid med Grenland landbrukskontor utarbeides det en revidering av Landbruksplan for Siljan. Denne vil kunne utrede nødvendige tilpasninger som bør prioriteres i kommunen. Landbruksplanen er planlagt ferdigstilt ved utgangen av 2020.

Klimaendringer vil også føre til endringer i vannføring og fare for skred i områder som tidligere har blitt sett på som «trygge». Kraftige regnskyll kan føre til flommer, steinsprang og leirskred. Mer nedbør og mildere vintre fører også til større bekker og elver, og dermed mer erosjon. Det er viktig at Siljan kommune har oppdaterte beredskapsplaner med spesielt fokus på perioder med ekstremtørke, skogbranner, flom og høyere nedbørsmengder. Oppdaterte flomveikart vil kunne bidra til at kommunen aktivt kan forebygge skade på eksisterende bebyggelse og for å hindre at det bygges nytt i områder som kan rammes av flom.

Planlegging av arealbruk er et av de viktigste virkemidler for å redusere utslippene av klimagasser. Siljan kommune kan gjennom arealeffektiv planlegging utvikle et kompakt sentrum og tettsted, redusere

transportbehovet og legge til rette for klima- og miljøvennlige transportmidler. Det må legges til rette slik at folk kan gå eller sykle til skole, jobb og andre aktiviteter både på dagtid og kveldstid. Ulike møteplasser og kulturarenaer må være lett tilgjengelige uten at man må kjøre med privatbil. Gjennom samarbeidet med Bypakke Grenland har Siljan kommune kunne realisere viktige prosjekter knyttet opp mot miljøvennlig transport, blant annet etablering av ny gang- og sykkelvegstreking langs Holtesletta. Det er to resterende prosjekter som må ferdigstilles innen fase 1 av Bypakka, og disse gjelder trafikkisikring av Sentrumsveien og strakstiltak for gående og syklende på Holtesletta. Fase 1 av Bypakke Grenland avsluttes i 2025 og Grenlandskommunene er i forhandling om en ny byvekstavtale for Grenland. En ny avtale vil gi friske midler til gjennomføring av nye prosjekter og tiltak. Et svært viktig tiltak i Siljan kommune er omlegging av FV 32 gjennom Holtesletta. Dette prosjektet vil også inngå i oppdatert vegstrategi i ATP Grenland.

Det er store naturområder i Siljan og naturopplevelsene er mangfoldige. Mange av naturopplevelsene finnes like utenfor hushjørnet, i form av turstinett, fiskevann, badeplasser, lysløyper og andre skiløyper. Heivannsområdet, Viddaseter og Grorudområdet er godt tilrettelagt med god adkomst, parkeringsmuligheter og omfattende løypenett, både sommer- og vinterløyper. Det er viktig å ha gode lavterskeltilbud, samtidig som man legger til rette for ulike vanskelighetsgrader og utfordringer. Siljan kommune har blitt medlem av Grenland Friluftsråd, og *ny plan for friluftslivets ferdselsårer* vil være et viktig arbeid for å belyse hvordan folk bruker naturen i Siljan.

Store deler av naturområdene i Siljan er i privat eie hvor det drives aktivt skogbruk. Det har tidligere vært lite konflikt mellom friluftslivbrukere og skognæringen, men økt press og nedbygging av naturområder kan skape konflikter i fremtiden. Kartlegging og kvalitetssikring av naturmangfoldet i kommunen er viktig for å hindre tap av viktige naturtyper og rødlistearter til fremtidig utbygging av naturen. Klimaendringer gjør at arter som tidligere ikke klarte å overleve i kaldt klima nå overlever og sprer seg raskt. Disse artene kalles for svartliste-arter, og det er viktig at disse også blir tatt med i en kartlegging av naturmangfoldet i kommunen.

For at Siljan kommune skal ivareta miljøbærekraft vil en ny kommuneplan, med en samfunnsdel som tar klimatrusselen på alvor, og en arealdel som tilrettelegger for en bærekraftig tettstedsutvikling være viktig. Mange hensyn til naturmangfold kan ivaretas gjennom kommunens arealplaner. En revidering av *klima- og energiplan* med klimahandlingsprogram vil også være viktig for å redusere energibruk og klimagassutslipp i kommunen. Her vil det være anledning for å kunne beskrive og utføre tiltak for å nå klimamålene, blant annet fylkets klimamål om å redusere 60% i direkte klimagassutslipp innen 2030, sammenlignet med 2009. En revidert plan bør også vurdere klimatilpasningstiltak med eget handlingsprogram. *Ny hovedplan for vann og avløp* og *ny plan for tilsyn med mindre avløpsrenseanlegg i spredtbygde områder* vil kunne bidra med bedre klimatilpasning for overvann og flom i kommunen.

Planleggingsløpet for større samferdselsprosjekter tar som regel utgangspunkt i overordnet konsepter, i form av konseptvalgutredning eller strategiske utredninger. De tas videre gjennom en kommunedelplan og reguleringsplaner.

7. Planer

Følgende er en prioritering av planer for kommende planperiode. Planene er delt inn i igangsatte planer som avsluttes i perioden, eksisterende planer som revideres, og nye planer. Hver plan er tildelt ansvarsområde og følger kommunens planstruktur.

7.1. Igangsatte planer som avsluttes i perioden

Ansvarsområde	Plan	Tidsplan for ferdigstillelse
Helse	Psykisk helse og rus	2021
	Selvmordsforebyggende	2020
Samfunn	Landbruk	2020

7.2. Eksisterende planer som revideres i perioden

Ansvarsområde	Plan	Planperiode
Rådmannen (overordnet nivå)	Kommuneplanens samfunnsdel	2019-31
	Kommuneplanens arealdel	2015-27
Samfunn	Klima og Energi	2010
	Folkehelse	2013
	Kultur	2014
	Den kulturelle skolesekken	2016-19
Helse	Smittevern	2017
	Pandemi	2017
	Helse	2016-19
	Alkoholpolitikk	2018
Oppvekst	Trygt barnehage og skolemiljø	2018
	Barnefattigdom	2017-20
	Skole og barnehage	2016-19
	Fosterhjem	2013-16
Administrasjon	HMS	2016
	Kompetanse	2015-18
	Beredskap	2020
	Helhetlig ROS-analyse	2020
	Næringsplan for Grenland	2017-20

7.3. Nye planer

Ansvarsområde	Planer
Samfunn	Kulturminneplan
	Frivillighet
	Vekst og attraktivitet
	Heivannsområdet
	Friluftslivets ferdselsårer
	Tilsyn med mindre avløpsrenseanlegg i spredtbygde områder
	Vann og avløp
Oppvekst/Helse	Tverrfaglig samarbeid
NAV	Boligpolitikk
Administrasjon	Personal